



**EUROPE DIRECT**  
Poprad

### str. 3

REACT-EU: 111,5 MILIÓNOV EUR  
PRE NEMECKO, SLOVENSKO  
A BULHARSKO NA OBNOVU PO  
PANDÉMII

### str. 4

CENY ENERGIE – KOMISIA  
NAVRHUJE MIMORIADNU  
INTERVENCIU NA ZNÍŽENIE  
ÚČTOV PRE EURÓPANOV

# EUROSPRAVODAJ

Elektronický mesačník centra Europe Direct Poprad | September 2022



## PREJAV O STAVE ÚNIE 2022 – ÚNIA, KTOREJ SILA TKVIE V JEDNOTE

Predsedička Európskej komisie Ursula von der Leyenová dňa 14. septembra 2022 predniesla na pôde Európskeho parlamentu v Štrasburgu v poradí už svoju tretiu správu o stave Európskej únie (SOTEU). Predsedička Komisie prišla do Európskeho parlamentu v sprievode Oleny Zelenskej, manželky ukrajinského prezidenta. V úvode svojho prejavu Ursula von der Leyenová pripomenula, že ešte nikdy Európsky parlament nediskutoval o stave Únie v čase, keď v Európe zúri vojna. V kontexte uplynulého roka a nadchádzajúceho obdobia zdôraznila význam európskej solidarity a jednoty.

Vo svojej správe predsedníčka zároveň načrtla hlavné iniciatívy, ktoré Komisia plánuje uskutočniť v nadchádzajúcom roku.

- Ďalšia podpora Ukrajiny a jej ľudu, a to aj prostredníctvom sily jednotného trhu EÚ.
- Zavedenie opatrení na podporu Európanov pri zvládaní energetickej krízy.
- Podpora podnikateľského prostredia, najmä malých a stredných podnikov, s cieľom posilniť konkurencieschopnosť Európy.
- Zníženie závislosti EÚ od ruských fosílnych palív a úzka spolupráca so spoľahlivými dodávateľmi.
- Zaujatie globálneho vedúceho postavenia v oblasti adaptácie na zmenu klímy a ochrany prírody.
- Zasadzovanie sa za demokraciu a právny štát doma a na celom svete.

#### K Ukrajine:

- Únia stojí na strane Ukrajiny: poskytovaním zbraní a financií, prijímaním utečencov a zavedením najprísnejších sankcií.
- Finančný sektor Ruska je otrávený: 3/4 ruského bankového sektora boli odstrihnuté od medzinárodných trhov, Rusko opustilo takmer tisíc medzinárodných spoločností, výroba automobilov sa prepadla o 3/4, zákaz leteckej premávky do EÚ.
- Sankcie sa rušiť nebudú.
- Finančná a vojenská pomoc Únie smerom k Ukrajine.
- Pol milióna ukrajinských detí začalo školský rok v Európskej únii.
- Únia pomôže obnoviť poškodené ukrajinské školy sumou 100 miliónov eur.

- Pomoc Ukrajine prostredníctvom posilňovania jej postavenia – pre tento účel bude zmobilizovaná plná sila jednotného trhu EÚ.
- V marci bola Ukrajina úspešne pripojená k elektrizačnej sústave EÚ.
- Boli pozastavené clá na ukrajinský vývoz do EÚ.
- Ukrajina bude začlenená do európskeho priestoru bezplatného roamingu.

#### Energetika:

- Európa sa musí zbaviť závislosti na ruských fosílnych palivách.
- EÚ sa dohodla na spoločnom skladovaní a aktuálne sme na úrovni 84 %.
- Diverzifikácia dodávok smerom k spoľahlivým dodávateľom ako sú USA, Nórsko, Alžírsko a ďalšie krajiny.
- V minulom roku predstavoval ruský plyn 40 % plynu dovezeného do EÚ, dnes je to 9 %.
- Rusko naďalej manipuluje trhom s energiou.
- Súčasne sa prejavuje klimatická kríza – vlny horúčav zvyšujú dopyt po elektrickej energii, suchá odstavili vodné a jadrové elektrárne a ceny plynu vzrástli viac než desaťnásobne.
- Ak znížime dopyt v čase špičkového odberu, zásoby vystačia dlhšie a ceny sa znížia.
- EÚ predkladá členským štátom opatrenia na zníženie ich celkovej spotreby elektrickej energie.
- EÚ navrhuje zastropovať príjmy spoločností, ktoré vyrábajú elektrickú energiu za nízke náklady.
- Vďaka tomuto návrhu získa Únia viac než 140 miliárd eur, ktoré členským štátom pomôžu priamo zmierniť dôsledky ťažkej situácie.

- Najväčšie ropné, plynárenské a uhoľné spoločnosti dosahujú obrovské zisky a musia zaplatiť spravodlivý podiel – poskytnúť plynový príspevok.
- Únia musí zabezpečiť bezpečnosť dodávok a zlepšiť svoju globálnu konkurencieschopnosť.
- Komisia sa bude usilovať o zavedenie reprezentatívnejšej referenčnej hodnoty TTF používanej na plynárenskom trhu.
- Energetické spoločnosti čelia problémom s likviditou na trhoch s termínovanými zmluvami na dodávku elektrickej energie – v októbri Únia predstaví dočasný rámec štátnej pomoci s cieľom umožniť poskytovanie štátnych záruk a zároveň zachovať rovnaké podmienky.
- Únia musí odstrániť dominantný vplyv, ktorý má plyn na ceny elektrickej energie – musí pristúpiť k rozsiahlej a komplexnej reforme trhu s elektrickou energiou.

#### Klíma

- Význam vodíka – cieľ stanovený v REPowerEU je vyrábať v EÚ každý rok 10 miliónov ton vodíka z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 – EÚ zriadi Európsku vodíkovú banku a do budovania trhu s vodíkom bude môcť Inovačný fond investovať tri miliardy eur.
- Únia sa bude na tohtoročnej konferencii OSN o biodiverzite usilovať o ambicióznú celosvetovú dohodu o ochrane prírody.
- V roku 2023 Únia zdvojnásobí svoju kapacitu proti požiarom.

## REACT-EU: 111,5 MILIÓNOV EUR PRE NEMECKO, SLOVENSKO A BULHARSKO NA OBNOVU PO PANDÉMII



Nemecko, Slovensko a Bulharsko dostanú ďalších 111,5 miliónov eur prostredníctvom REACT-EU v rámci Európskeho sociálneho fondu (ESF) na pomoc zamestnancom a uchádzačom o zamestnanie, podporu služieb zdravotnej starostlivosti a dosiahnutie udržateľnej sociálno-ekonomickej obnovy. Slovensko dostane z balíka 17,9 milióna eur na podporu pracovníkov a služieb v oblasti zdravotnej starostlivosti a civilnej ochrany, ktorí boli v prvej línii počas najkritickejších fáz pandémie COVID-19. Tranža REACT-EU na rok 2021 vyčlenila 40 miliárd eur na pomoc členským štátom, ktoré sa zotavujú z pandémie, investujú do digitálnej a zelenej

transformácie a aktuálne prijímajú a integrujú vojnových utečencov z Ukrajiny. Komisia okrem toho od marca 2022 vyplatila členským štátom platby predbežného financovania vo výške 3,5 miliardy eur v rámci REACT-EU. Najnovší komplexný balík „flexibilná pomoc územiám (FAST-CARE)“, ktorý navrhla Komisia, ďalej rozširuje podporu členským štátom tým, že ponúka dodatočnú flexibilitu vo financovaní politiky súdržnosti a zároveň zvyšuje platby predbežného financovania o ďalších 3,5 miliardy eur, ktoré sa majú vyplatiť v rokoch 2022 a 2023. Konečným dátumom oprávnenosti výdavkov REACT-EU je 31. december 2023.

### ZÁKAZ VÝROBKOV NA TRHU EÚ VYROBENÝCH S VYUŽITÍM NÚTENEJ PRÁCE

Komisia navrhla zakázať na trhu EÚ výrobky vyrobené s využitím nútenej práce. Návrh sa týka všetkých výrobkov, konkrétne tých, ktoré sa vyrábajú v EÚ na spotrebu na domácom trhu, na vývoz, aj dovážaného tovaru, a to bez toho, aby sa zameriaval na konkrétne spoločnosti alebo odvetvia. Tento komplexný prístup je dôležitý, pretože v mnohých odvetviach a na každom kontinente vykonáva nútenú prácu podľa odhadov 27,6 milióna ľudí. K nútenej práci dochádza prevažne v súkromnom sektore, no niekde ju nariaďujú štáty. Návrh vychádza z medzinárodne dohodnutých definícií a noriem a zdôrazňuje význam úzkej spolupráce s globálnymi partnermi. Na základe vyšetrovania budú mať vnútroštátne orgány právomoc stiahnuť z trhu EÚ výrobky vyrobené s využitím nútenej práce. Colné orgány EÚ identifikujú a zastavia výrobky vyrobené s využitím nútenej práce na hraniciach EÚ.



## CENY ENERGIE – KOMISIA NAVRHUJE MIMORIADNU INTERVENCIU NA ZNÍŽENIE ÚČTOV PRE EURÓPANOV

Komisia navrhuje mimoriadnu intervenciu na európskych trhoch s energiou v snahe riešiť nedávny dramatický nárast cien. Aby sa zmiernil zvýšený tlak na európske domácnosti a podniky, Komisia podniká ďalší krok v tejto súvislosti, konkrétne navrhuje jednak výnimočné opatrenia na zníženie dopytu po elektrine, ktoré pomôžu znížiť náklady na elektrinu pre spotrebiteľov, ako aj opatrenia na redistribúciu nadbytočných príjmov odvetvia energetiky konečným zákazníkom. To nadväzuje na už dohodnuté opatrenia týkajúce sa naplnenia zásobníkov plynu a zníženia dopytu po plyne s cieľom pripraviť sa na nadchádzajúcu zimu. Komisia zároveň pokračuje vo svojom úsilí zlepšiť likviditu subjektov na trhu, znížiť ceny plynu a reformovať koncepciu trhu s elektrinou z dlhodobej perspektívy.



Prvou odpoveďou na riešenie vysokých cien je zníženie dopytu. Komisia navrhuje riešiť zavedením povinnosti znížiť spotrebu elektriny aspoň o 5 % počas vybraných hodín s najvyššou cenou. Od členských štátov sa bude vyžadovať, aby určili 10 % hodín s najvyššou očakávanou cenou a počas týchto hodín znížili dopyt. Komisia takisto navrhuje, aby sa členské štáty zamerali na zníženie celkového dopytu po elektrine aspoň o 10 % do 31. marca 2023. Na dosiahnutie tohto zníženia si môžu vybrať primerané opatrenia, medzi ktoré môže patriť finančná kompenzácia. Zníženie dopytu v čase špičky by viedlo k zníženiu spotreby plynu o 1,2 miliardy m<sup>3</sup> počas zimy.

Komisia takisto navrhuje dočasný príjmový strop pre tzv. inframarginálnych výrobcov elektrickej energie, konkrétne pre technológie s nižšími nákladmi, ako sú obnoviteľné zdroje energie, jadrová energia a hnedé uhlie, ktoré dodávajú elektrickú energiu do siete za nižšie náklady, ako je cenová úroveň stanovená drahšími „marginálnymi“ výrobcami. Títo inframarginálni výrobcovia dosahovali mimoriadne príjmy pri relatívne stabilných prevádzkových nákladoch, keďže drahé plynové elektrárne zvýšili veľkoobchodnú cenu elektrickej energie, ktorú dostávajú. Komisia navrhuje



stanoviť príjmový strop pre inframarginálnych výrobcov na úrovni 180 eur za MWh. Príjmy presahujúce strop pôjdu vládam členských štátov a použijú sa na pomoc pri znižovaní účtov spotrebiteľom energie.

- Komisia takisto navrhuje dočasný solidárny príspevok z nadmerných ziskov v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií, na ktoré sa nevzťahuje príjmový strop pre inframarginálnych výrobcov. Týmto časovo obmedzeným príspevkom by sa zachovali investičné stimuly pre zelenú transformáciu. Členské štáty by ho vybrali zo ziskov za rok 2022, ktoré presahujú 20 % zvýšenie priemerného zisku za predchádzajúce tri roky. Príjmy by vybrali členské štáty a presmerovali by ich na spotrebiteľov energie, najmä na zraniteľné domácnosti, ťažko zasiahnuté podniky a energeticky náročné priemyselné odvetvia.

EUROSPRAVODAJ – Elektronický mesačník Informačného centra Europe Direct Poprad.

Vydavateľ: Informačné centrum Europe Direct Poprad. Adresa: Hviezdoslavova 24, 058 01 Poprad.

Texty článkov: Európska únia, EURACTIV. Spolufinancované z rozpočtu EÚ.

Pre použitie obrázka uvedeného v tomto dokumente je potrebné kontaktovať autora obrázka.

© EDIC Poprad, EÚ, 2022

Ďakujeme Vám za čas, ktorý Ste venovali čítaniu Eurospravodaja, veríme, že Vás zaujal.

Vaše pripomienky, návrhy a otázky uvítame na [europedirect@europedirectpp.eu](mailto:europedirect@europedirectpp.eu).